Raport nr 1/2012

dotyczący najważniejszych doniesień z zakresu HIV/AIDS, które ukazały się w prasie w styczniu 2012 roku.

WPROWADZENIE

W pierwszym miesiącu nowego roku nie zanotowano wielu wydarzeń, które bezpośrednio związane były z tematyką HIV/AIDS. Poza szczytem w Davos, na którym Bill Gates obiecał wesprzeć Globalny Fundusz do Walki z AIDS, Gruźlicą i Malarią o kolejne 750 milionów dolarów i pracami naukowców z Harvardu nad nową szczepionką przeciwko HIV, żadne inne doniesienia ważne dla tego obszaru, nie zagościły na łamach styczniowej prasy.

W całym miesiącu w 12 tytułach gazet i czasopism opublikowano 14 doniesień związanych z różnymi aspektami HIV/AIDS. Tylko dziennik Polska drukował jedną, tę samą informację (o milionach zadeklarowanych przez Gatesa), która ukazała się jeszcze w jego dwóch lokalnych wydaniach (razem 3 publikacje w tym tytule). Obok wspomnianych wyżej tematów, warto także zwrócić uwagę na raport ogłoszony przez Pharmę (Amerykańskie Stowarzyszenie Innowacyjnych Firm Farmaceutycznych) w sprawie listy leków i szczepionek stosowanych w leczeniu zakażenia HIV i na historię osób zakażonych, które o swoim życiu opowiadają w reportażu „Trafieni”[1] Pozostałe doniesienia odnosiły się do wydarzeń, które omawiane były w grudniowym raporcie (m.in. ogłoszenie leków na HIV najważniejszym odkryciem naukowym 2011 roku) bądź dotyczyły tematyki nie związanej bezpośrednio z HIV/AIDS.

W monitorowanej prasie dodano publikację z grudnia, omawiającą ostatni raport na temat epidemii HIV/AIDS w Europie, zatytułowany „Analiza HIV/AIDS w Europie 2010”.[2] Ze względu na ważność informacji zawartych w tym dokumencie, nie mógł on przejść bez echa i w sposób szczegółowy został przedstawiony w niniejszym raporcie.

EPIDEMIOLOGIA

Europa – liczba zakażeń HIV wciąż wzrasta

Zgodnie z nowym raportem „Analiza HIV/AIDS w Europie 2010” opublikowanym w Kopenhadze 30 listopada 2011 roku epidemia HIV w Europie nie została opanowana. W 2010

[1] *Trafieni*. Super Nowości z dnia 19.01.2012 r.
[2] *Liczba przypadków zakażeń HIV w Europie nadal wzrasta*. Świat Medycyny i Farmacji z dnia 01.12.2011 r

roku zdiagnozowano w Europie ponad 118 tys. przypadków HIV. Dane te pochodzą z 51 spośród 53 krajów członkowskich Europejskiego Regionu WHO, które zostały opublikowane przez WHO/Europa i Europejskie Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC). Ponad trzy czwarte nowych zakażeń miało miejsce we wschodniej części Regionu. Od 2001 roku liczba zakażeń HIV w Europie zwiększyła się 2,5 krotnie. Nowy raport podaje, że WHO i ECDC otrzymały 712 477 zgłoszeń przypadków zakażenia HIV do końca 2010 roku. Ponadto co najmniej 500 tys. przypadków zdiagnozowano w Federacji Rosyjskiej, a ponad 180 tys. zachorowań na AIDS wykryto w krajach, w których nie prowadzono statystyk zakażeń HIV przed okresem 2002 – 2004 (Francja, Włochy i Hiszpania). W związku z tym całkowita liczba osób w Europie, u których zdiagnozowano HIV wynosi około 1,4 miliona. Te alarmujące dane sprawiły, że 53 kraje członkowskie Europy wdrożyły oficjalnie Nowy Plan Działań Europejskich w zakresie HIV/AIDS na lata 2012 - 2015.

Chociaż główne drogi przenoszenia HIV różnią się w zależności od obszaru geograficznego, we wszystkich krajach europejskich, najwięcej przypadków zakażenia HIV wykryto wśród osób marginalizowanych społecznie (np. imigranci), osób, których zachowania są stygmatyzowane społecznie (np. mężczyźni mający seks z mężczyznami (MSM) lub dokonujących czynów nielegalnych (osoby przyjmujące dożylnie narkotyki). Nowe dane potwierdzają, że epidemia HIV w Europie dotyczy głównie tych grup społecznych. W Europie Wschodniej i Azji Środkowej 43 proc. nowo zgłoszonych przypadków w 2010 r. dotyczyło osób przyjmujących narkotyki, a nieco poniżej 48 proc. osób zakażonych poprzez kontakty heteroseksualne, najprawdopodobniej z osobami przyjmującymi dożylnie narkotyki. W Europie Zachodniej epidemia koncentruje się w środowisku mężczyzn mających seks z mężczyznami (39 proc. przypadków nowo zdiagnozowanych w 2010 r.) i imigrantów z krajów, w których epidemia występuje na dużą skalę (co najmniej jedna trzecia zakażeń wśród osób, które utrzymują stosunki heteroseksualne).

Z powodu trudnego dostępu do testowania i pomocy w przypadku zakażenia HIV, szczególnie w populacjach najbardziej narażonych na ryzyko zakażenia, nie zdiagnozowano wszystkich przypadków występujących w Europie. W krajach Europy Wschodniej i Azji Środkowej, które dostarczyły do WHO dane na temat powszechnego dostępu do środków zapobiegania, leczenia i opieki w przypadku HIV w latach 2008-2010, mniej niż połowa osób sprzedających seks i zaledwie jedna trzecia MSM i osób przyjmujących narkotyki poddała się testom w kierunku HIV i poznała ich wyniki. Opublikowany raport wskazuje, że zarejestrowane przypadki stanowią prawdopodobnie mniej niż połowę wszystkich osób

żyjących z HIV w Europie. Liczebność tej grupy oszacowano na 1,5 miliona osób (w zakresie od 1,3 do 1,7 miliona) w Europie Wschodniej i Azji Środkowej w 2010 roku. Chociaż z ostatniego raportu UNAIDS wynika, że epidemia HIV wydaje się stabilizować w innych regionach świata (Afryka Subsaharyjska, Karaiby, Azja Południowo-Wschodnia), w Europie jej zakres wciąż rośnie w coraz szybszym i alarmującym tempie. Szacunkowa liczba osób zmarłych z powodu AIDS w Europie Wschodniej i Azji Środkowej wzrosła ponad dziesięciokrotnie w latach 2001 -2010, z 7 800 (w zakresie 6-11 tys.) do 90 tys. (w zakresie 74-110 tys.).

Największym wyzwaniem w kwestii zwalczania HIV jest zwiększenie dostępu do skutecznego i ratującego życie leczenia, szczególnie w krajach Europy Wschodniej i Azji Środkowej, gdzie tylko 23 proc. osób, które powinny otrzymać leki antyretrowirusowe, otrzymało je w 2010 roku. Najnowsze dane z raportu za rok 2011 przedstawiają rażące nierówności w dostępie do leczenia, szczególnie dla najbardziej potrzebujących chorych.

Wśród tych pesymistycznych danych o zakażeniach w Europie pojawiły się też informacje napawające optymizmem. W celu obniżenia liczby przypadków przenoszenia zakażenia z matki na dziecko w Regionie Europejskim w 2010 r. leczeniem antyretrowirusowym objęto 88 proc. ciężarnych kobiet zakażonych HIV, co stanowi więcej niż cel wyznaczony przez ONZ (80 proc.) i globalny, średni wskaźnik dla krajów o niskim, średnim dochodzie (59 proc.).

Nowy Europejski Plan Działań w zakresie HIV/AIDS na lata 2012 -2015, który zawiera wezwanie do działania w tym zakresie ze względu na zdrowie publiczne, będzie stanowił doskonały wzór dla budowania krajowych strategii i programów działań. [3]

ASPEKTY MEDYCZNE

Nowe informacje w sprawie szczepionki przeciw HIV

„Nature" donosi, że naukowcy z Harwardu pod kierownictwem Dana Baroucha przeprowadzili badania, których wyniki być może przyczynią się do powstania nowej szczepionki przeciw HIV. Badania przeprowadzono na razie tylko na małpach, ale uczeni są przekonani, że wkrótce będzie można zacząć próby kliniczne z udziałem ludzi.

Naukowcy podali szczepionkę o nazwie MVA grupie rezusów. Tylko część zwierząt otrzymała prawdziwy preparat, reszta dostała placebo - nieaktywną biologicznie substancję. Okazało się, że u zaszczepionych zwierząt ryzyko zakażenia się SIV – małpim

[3] *Liczba przypadków zakażeń HIV w Europie nadal wzrasta*. Świat Medycyny i Farmacji z dnia 01.12.2011 r.

odpowiednikiem wirusa HIV- było o 80 - 83 proc. niższe niż wśród tych, które otrzymały placebo. W dodatku u małp, które pomimo podania szczepionki uległy zakażeniu, ilość wirusa była wyraźnie mniejsza.

Naukowcy twierdzą, że małpie wirusy przenosiły się na mieszkańców odizolowanych wiosek w Afryce, a dopiero cywilizacja sprawiła, że jeden z nich – HIV – wydostał się z buszu i rozprzestrzenił na świecie. Dzięki badaniom genomu też można przypuścić, że wirus SIV przeszedł na ludzi z szympansów, po czym zmienił się w zabójczy HIV. Najprawdopodobniej stało się to w Afryce Środkowej między rokiem 1910 a 1930. Epidemia zaczęła się w Kongu pod koniec lat 50. XX wieku. Część źródeł podaje, że najstarszy przypadek miał miejsce w roku 1959 i dotyczył mężczyzny. Inne mówią o kobiecie pochodzącej z zagubionej w buszu wioski i przez kilka lat pracującej w Kinszasie jako osoba sprzedająca usługi seksualne. Wirus miał być znaleziony w próbce pobranej od niej krwi w 1957 roku.[4]

Lista leków na HIV

Amerykańskie Stowarzyszenie Innowacyjnych Firm Farmaceutycznych (Parma) ogłosiło pod koniec ubiegłego roku raport oraz listę 100 potencjalnie nowych szczepionek i leków przeznaczonych do leczenia HIV/AIDS i związanych z nimi chorób.

Od czasu zidentyfikowania tego wirusa (1983 r.) do stosowania dopuszczono 31 leków na HIV. Zarejestrowane leki umożliwiają wydłużenie życia pacjenta. Samo jednak leczenie nie wystarczy do zwalczenia HIV/AIDS. Na każdych dwóch pacjentów, którzy rozpoczęli leczenie zakażenia HIV przypada pięć osób, które uległy zakażeniu.

Zasadnicze znaczenie dla ograniczenia epidemii miałaby szczepionka profilaktyczna, dlatego naukowcy koncentrują swoje wysiłki na jej opracowaniu. Obecnie na etapie badań klinicznych (poza szczepionkami) lub przed tym etapem - oczekując na zgodę Amerykańskiej Agencji ds. Żywności (FDA) – znajduje się 56 leków przeciwwirusowych, dwa leki przeciwnowotworowe, cztery leki immunomodelujące, trzy terapie genowe i dwa inne leki. [5]

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Trwa kampania „Zrób test na HIV”

O kampanii „Zrób test na HIV” coraz częściej mówi się w kontekście zbliżających się Mistrzostw Europy w Piłce nożnej EURO 2012. Andrzej Sidor, dyrektor Powiatowej Stacji

[4] *Będzie szczepionka na HIV?* Gazeta Wyborcza z dnia 09.01.2012 r.
[5] *100 leków i szczepionek przeciwko zakażeniu HIV*. Lek w Polsce z dnia 01.01.2012 r.

Sanitarno-Epidemiologicznej w Przemyślu zapowiada wzmożone działania profilaktyczne w związku z tą imprezą. Organizatorzy kampanii zauważają, że szczególne ryzyko zakażenia HIV dotyczy osób, które utrzymują przygodne stosunki seksualne.

W województwie podkarpackim od początku rozpoczęcia badań na obecność przeciwciał anty-HIV, a więc od roku 1985 do 31 października 2011 r. zarejestrowano 226 przypadków zakażeń HIV. Wśród żyjących z HIV jest 161 mężczyzn , 53 kobiety i 5 dzieci. 67 osób zachorowało na AIDS, a 27 z nich zmarło.[6]

POMOC I WSPARCIE DLA OSÓB ŻYJĄCYCH Z HIV/AIDS

Bill Gates z pomocą dla Globalnego Funduszu

Na odbywającym się corocznie w Davos Forum Ekonomicznym Bill Gates, prezes Microsoftu, obiecał kolejne 750 mln dolarów przeżywającemu kłopoty Globalnemu Funduszowi do Walki z AIDS, Gruźlicą i Malarią. Wezwał jednocześnie rządy do dalszego wspierania tej organizacji.

Fundusz powstał 10 lat temu i ma ok. 25 proc. udziału w finansowaniu walki z AIDS. Jest też największym dostawcą środków na walkę z gruźlicą i malarią. W zeszłym roku wstrzymał jednak finansowanie nowych projektów pomocowych do 2014 r. W Davos Bill Gates przekonywał, że „choć czasy są ciężkie, to nie ma usprawiedliwienia dla ograniczania pomocy dla najbiedniejszych". Fundacja Billa i Melindy Gatesów przekazała do tej pory funduszowi 650 mln dolarów.[7]

Spis publikacji z zakresu HIV/AIDS, które ukazały się w prasie w styczniu 2012 roku

1. *AIDS dotyczy nas wszystkich*. Bravo Girl z dnia 01.01.2012 r.
2. *Będzie szczepionka na HIV*. Gazeta Wyborcza z dnia 09.01.2012 r.
3. *Czarny PR Czarnego Lądu.* Forum z dnia 23.01.2012 r.
4. *Lekarstwo na HIV - najważniejszym odkryciem naukowym 2011 roku.* Panorama Wałbrzyska z dnia 03.01.2012 r.
5. Mikołajczyk Maciej. *Rząd się sam wyleczy*. NIE z dnia 27.01.2012 r.
6. *Miliony Gatesa zakończą epidemie AIDS.* Polska z dnia 27.01.2012 r.

[6] *Sanepid zachęca do testów na HIV*. Życie Podkarpackie z dnia 04.01.2012 r.
[7] *Miliony Gatesa zakończą epidemię AIDS.* Polska z dnia 27.01.2012 r., *750 mln USD.* Puls Biznesu z dnia 27.01.2012 r.

7. *Miliony Gatesa zakończą epidemie AIDS.* Polska – Gazeta Wrocławska z dnia 27.01.2012 r.
8. *Miliony Gatesa zakończą epidemie AIDS.* Polska – Głos Wielkopolski z dnia 27.01.2012 r.
9. *Miliony na walkę z AIDS.* Kurier Szczeciński z dnia 27.01.2012 r.
10. Rębała Monika. *Po pieniądze do Afryki.* Newsweek z dnia 16.01.2012 r.
11. *Sanepid zachęca do testów na HIV.* Życie Podkarpackie z dnia 04.01.2012 r.
12. *750 mln USD.* Puls Biznesu z dnia 27.01.2012 r.
13. *100 leków i szczepionek przeciwko zakażeniu HIV.* Lek w Polsce z dnia 01.01.2012 r.
14. *Trafieni.* Super Nowości z dnia 19.01.2012 r.